

ЕКІМ ВАНЧЯ
■
УСМІШКА КОЧОВИКА

Наклад фінансований Повітовою Радою Марамуреш.

Колекція: АРКА

Керівник: ТУДОР ЙОНЕСКУ

Видавець: МІРЧЯ ПЕТЯН

Обкладинка: ЕКІМ ВАНЧЯ

Графіка: Флорін МІХАЙ, *Сон*

© ЕКІМ ВАНЧЯ & Видавництво ЛІМЕС, 2007
400420, м. Клуж-Напока,
вул. Снагов, 3/19
Тел./Факс: 0262-455109; 0723-194022
edituralimes@yahoo.com

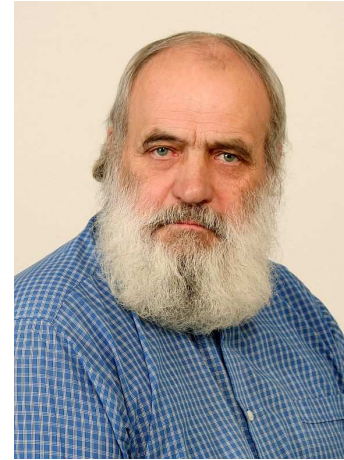
ISBN: 978-973-726-265-3

ЕКІМ ВАНЧЯ

УСМІШКА КОЧОВИКА

Переклад вибраних поезій та уривків з критичних статей і передмова: Павло РОМАНЮК
Пост-мова: Василь КУХТА (Україна)

Видавництво ЛІМЕС
Клуж-Напока, 2007

Екім Ванча (19.10.1951 року в селі *Ненешти*, на *Марамороціні* ■ 1970 року закінчив гуманітарний ліцей в місті Сиготі і підвищені кваліфікаційні курси бібліотекаря (1996-1997) ■ Активний діяч на ниві культури, займає різні посади, удосконалює свій літературний світогляд ■ З 1973 року друкує свої твори в різних журналах, антологіях Румунії і в румунській діаспорі ■ Його вірші перекладались на українську та мадьярську мови ■ Сьогодні займає посаду директора Сігетської муніципальної бібліотеки

ім. Лауренцію Уліч ■ Екім Ванча – член Спілки письменників Румунії (1998) та різних професійних організацій, асоціацій і культурно-наукових основ ■ Про його творчість писало багато літературних критиків, в різних критичних студіях.

Перу автора належать такі доробки:

- **ФОТОГРАФІЯ ЗАГУБЛЕНОГО ОРИГІНАЛУ** (дебют, Видавництво *Літера*, Бухарест, 1990);
- **ЛІКАРЬ БЕЗ СРІБНЯКІВ** (поезії, Видавництво *Дачія*, Клуж-Напока, 1997; представлення на IV стор.Лауренція Уліча);
- **ВІДХИЛЕННЯ ВІД ДІАЛОГУ** (поезії, Видавництво *Екім*, Сігету Мармаціей, 1988);
- **КІШКА НА КОЛЮЧКАХ** (поезії, Видавництво *Лімес*, Клуж-Напока, 2003; представлення на IV стор.Йона Попа; Нагороджена на Вечірках поезії «Нікітта Стенеску» з Десешть);

- **ЗВИЧАЙНИЙ ЧИТАЧ** (поезії, Видавництво *Тімпул*, Яси, 2002; представлення на IV стор.Кассіяном Марія Спірідоном);
- **ДОРОГА ПИСЬМЕННИКА З НІЗВІДКИ** (поезії, Видавництво *Лімес*, Клуж-Напока, 2003; переклад з мадьярської Фабрі Шандора та Йона Ж. Попеску);
- **ВЛАСНИК ПРОВІНЦІЇ** (поезії, *USR & RPS*, Бухарест, 2004);
- **ХАЙ СНІЖИТЬ ЙОГО** (поезії, вибране, Видавництво *Лімес*, Клуж-Напока, 2004; передмова Георгія Грігурку);
- **Я, ТОЙ ІНШИЙ** (поезії, Видавництво *Академії ОРІЕНТ-ОКЧІДЕНТ*, Бухарест, 2005);
- **ПОНІВЕЧЕННЯ ТИШІ** (хайку, Видавництво *Лімес*, Клуж-Напока, 2006).
- **НАВІВАЄ ДОЩЕМ** (поезії, Бібліотека журналу *АРДЖЕШ*, Пітешти, Но.15/2006).
- **ПУБЛІЧНА ВЛАСНІСТЬ** (поезії, Видавництво *Лімес*, Клуж-Напока, 2007).

*

«По тій саме лінії, під впливом Вергілія Мазілеску, Екім Ванчя закарбував поезію вісімдесятників і дев'яностатників, часто в тому ж самому тексті, під вагою іронії, або вагою автоіронії, від гарячки світогляду до ясності прозріння «поетичного» контексту, з якого мають залишитися тільки скобки. Поезія Екіма Ванчя не сюрпризна але точна./...

Можна спостерігти як Екім Ванчя буде старанно в атмосфері навмисно затуманеній (...), ламає строфи з чистотою сучасності, ввівши навмином атмосферу «ретро». Його поезія, надумана, як в шаховій грі, затруднює хід по теоретичній вже знаній лінії для того, щоб конкурувати з маєстрами.

Дебют Екіма Ванчі вписується в одим з найкращих дебютів, і так бідного 1991 року (...). Він являється моделю

поезії стриманої і гордої, а автор – поет, який полюбляє ризик навіть тоді, коли йому ніхто не дарує аплодисменти».

■ Хорія Гирбя

*

«В другій збірці, Екім Ванчя – марамороський в слові і в душі – зумів знайти свою власну «тональність» у виконанні «партитур» вісімдесятників, представляючись як поет свого місця – через приєднання до драматично-ліричної природи модерної поезії мараморощини – тим самим часом, як поет часу – через звернення до граматики румунського пост-модернізму, знаходячись в моді в цьому кінці століття. Напівіронічний, або зовсім ліричний, його виступ зупиняється на уявних формах, без того щоб зразу ж ввести в метафору, без того щоб бути колоквіальним, тяжіючи до рівноваги контрастів в розумінні: джерело для сугестії.»

■ Лауренцію Уліч

*

«...Екім Ванчя пише сувору поезію, одягнену в «робочий одяг», тверезу, відмовлюючись від комфорту лінивого уявлення, не під впливом співдружників своїх, занурених в пасивну меланхолію, показуючи театральну мужність, з фольклорним забарвленням. Він зумів обрамити стійкий всесвіт, крізь пори якого дихає мовчання /.../, якому надано космічний сан, який поставив свої відбитки на світ позначений знаками терпінням і мукою.»

■ Мірчя Петян

Замок поета

Чому **Екім Ванчя?**..., можливо, стануть запитуватись шанувальники чистого слова, прочитавши переклад віршованого доробку «Усмішка кочовика» талановитого поета Екіма Ванчі.

Відповідь не проста і зразу ж не піддається пильному окові неперехідного читача. Тому, не вагаючись, зразу ж можу підказати чому я вибрав, з великого, художньо вмитованого числа поетів Мараморощини, поета Екіма Ванчю. – По-перше: дивлячись оком поета-перекладача, який виріс і розвивався на двоґрунті – румунської і української культури, румунська лексика поета зразу ж увійшла в моє осмислення з зовсім іншого кутка поетичної клеписдри. А це великий виграш у тлумаченні поетичної думки, у переданні того глибокого сенсу зернини, знаної – інколи й ні – поетом, який хоче створити свій, нікому не подібний поетичний світ. Світ, який складається з непростих елементів, власних кожному з творців, справжнього жудожнього слова. Вегікуючи слова крізь свою власну тугу шукання, поет не буде своє поетичне «я» на рясних метафорах, на елегійності, – він просто звертається до читача, примушує його дивитись о сірі очі інертності, чи переступити ту душевну межу життя і смерті («Я повинен помирати в борг/ щоб мене заховали/ обіцяючи що сон/ не буде мене боліти»), чи просто провести його крізь буденність («в місті живеться погано. /.../» в реанімаційному залу лікарні/ з муніципального парку...» /.../»... ти повертаєшся поволі додому/ мов непотрібна тінь.»), де місцеві географічні координати набирають універсальності...

Поет входить в слова то нишком, тихо, майже на пальцях, посилає їх «в заробітки» на широке поле меланхолії,

а інколи вибухає, висказуючи на весь світ свої болі, через терпку горстку символів («...в ім'я сповіщення зірка палає в піску клепсидри.»), через власну міфологію.

Картини села («...і все ж таки в селі Ненеишть*/ ще напередодні зими/ ніж не боїться/ голодної самотності ночі...»), чи рожеве полотно міста («візники заспані. / в місті сонце припікає з гори і низу.»)... («крила птаха відпочивають в темряві навколишностей./ а поруч відпочиває відлуння»)... («Гадюка сторожить хрест на цвинтарі металобрухту...»).

Поет – Дон Кіхот ХХІ-го століття – виходить з битви дум, бо «кроки поета в тіні книжок», «поет чекає пісню сови/ все що залишилось з темряви – / пробралось в пісню.», розказавши нам про свою подорож, майже, заспокоюється, майже, примирившись з своїми терзаннями: («знаходжусь поблизу тіні в якій сплять голуби.»).

Не будемо наводити багато прикладів з його поетичного доробку. Гадаємо, що читач підійде тайно до його поетичного замку, постукає, хай його душевні двері відкриються навстіж.

Поетична зірка поета **Екіма Ванчі** давно все засіяла над горизонтом румунської поезії, а зараз, через даний український варіант вона палатиме і в душах українських читачів чистого поетичного слова.

■ Павло РОМАНЮК

У ЗИМОВОМУ ОДЯЗІ

Тому що я надів зимний одяг
одного мрячного післяобіддя
прогуляюсь великим парком.
шукаю тебе в географії твого
плеча а головно в річці
уявляючи північ.
а ти могла б завчасно рушити
крізь біль
сказати отарам
щоб зимувались в горах.
ти знаєш що він не прийняв
молитви залишені там
щоб жевріли
на лагідній усмішці Голгофи.
Недавно з башти впав птах
підбитий журливістю дзвона.
Так ми забули про все
бо вже не існує далечі.

ЗМІЯ ВАГІТНА ЧАСОМ

Вхід в смерть оголосили з криками.
Сліди кроків сідіють
залишаючись вантажем
на вокзалі
з якого вже не вирушаємо.
Смішно око кліпає повіками.
Закон мовчання вже не впізнає тебе
стоячи з шапкою в руці
блукаючи безпосередньо
в історії приголублений.
Коло твоїх ніг горить святковий костер.
В твоїх долонях закам'яніла байдужість.
Отже – приклонімось
такі ж які ми є...
Місто відпочиває
мов факель
просльозуючись в мовчанні.

НЕ МОЖУ СКАЗАТИ ЩО Я...

В тій хаті вони приготувляли
фляшки для молока
(ти знаєш їх свідомість)
розкриваючи таємність зневаги.

Не думайте про незнати що.
Думайте про майбутні окуляри діда
і про цю половину поеми
...і все ж таки в селі *Ненешт**
ще напередодні зими
ніж не боїться
голодної самотності ночі...

---

* *Ненешт* – рідне село поета

КАРА ВІД ЗАБУТТЯ

Ніччю ножі заховані під сідлами –
пише в підручниках.
земля відчуває твій погляд.
Рухаючись в ритм відлуння дзвона
очі вибрали собі слово
в якому вони мають вмирати.
Тільки анонімний дзвінок телефона
зупинив землю
під зорями...

Одного дня
нам недостатньо буде кроків.

ПРО ТЕ ЯК МИ НАВЧИЛИСЬ ВІДПОЧИВАТИ

Сніжить – як давно сніжило
і ніхто не згадує байдужість зірок
собака яка сторожить будинок незаміжних
привчився з сном дівичі
і його батьківське гавкання
вже не обманює нікого.

плечі мотивуючи змученість
падуть в мої руки
ледь рухається
твоя уява
і я засинаю.

На дереві під моїм вікном
поранений апостол
торгує мовчанням в мовчанні.

той хто згадує собі
про відважного сторожа
зі складу уяв –
правда що згадує
і про його безперечну байдужість.
Сніжить по-давньому
в час коли повідомляють
про запізнення поїзда.

Мені пробачте.
В цей вечір сніговиця
відчуває тінь
мов імперію божевіль
і немає того
щоб не збрехав
про поличкування
падаючої
мов я
зорі.

Ваша лютість обіцяє залишитись
форсованим наступом
для майбутньої зустрічі.

САМІТНЄ МІСТО

Заслонене місто
вже не бажає байдужості кучерів
дрімаючих в моєму серці
а перед темрявою –
купа рукописів
позаду них –
усмішка кочовика
і срібняки останньої ночі кохання
запечатавши мир хвилини
загубленості.

Існують і хрести.

Я відчуваю їх гарячку
каючись від самотності міста.

КНИЖКА ДЛЯ ЗАСИНАННЯ

Балки хати випинаються з снігу
дзвони звинувачують пори року
світло розсіяне понад покрівлями
перекидає білого
біліючого птаха від голоду.

А ти дитино
що чекаєш від утопленого
в ранах твого народження?

Святі терплять в іконах
від мовчання тінь кипить
в чужих кишнях
васильок ситий віри
дивиться як старіє глина в мені.

...і тільки сліпий дозволяє собі
показатись звірам
тільки він може святкувати
хвилини...

Я повинен померати
в борг
щоб мене заховали
обіцяючи що сон
не буде мені боліти.

ІНКОЛИ МОЖНА ПРИЙНЯТИ ДЕЯКІ ПОРАДИ

Цей досе мене захищає
його число стає тайною для більшості.

Вітер батожить вим'я кобил
і на підлогу корчми
під вагою пісні і лайки
спускається моя рука.

В темряві батоженій градом
провівається сорочка молодої.

У вікні церкви знайшлося
забагато прощання.

В мені знайшлася
половина
холодного яблука.

Так що я не міг звертатись
до слів
захищених законом...

Поплескали по роту –
так по-дружньому –
поставили мене коло мура
і привели жінку...

Опісля сказали: »Ми вже зустрічались.
З повагою до пам'яті –
будь поважним.
тебе запишуть добровольцем
за те що ти
пройшов крізь рот
однієї бабусі».

Моє відмовлення
вважалось безличністю
і при надвечір'ї
затіялось гуляння
тільки з однісінькою хлібиною.

ЧУЖИЙ САМІТНИЙ ОКЕАН

Океан коло пічки –
пічка однієї зими.
О! Скільки втрат, Боже,
тільки для однієї
взаємної допомоги,
для твоїх анголів
збентежених сльозою твоїх законів.

О, Сахаро,
скільки сонця пройшло крізь твої руки
скільки сну ти скупчила
з тих Тисяча й одна ніч...

Чужий самітний океан.

ПЕРЕКРУЧЕНИЙ СТАН ОБМІНУ ДУМОК

Ти пригноблений пізнім ваганням
старієш
в темряві
протікають
вагаючи благаання.

Чути тільки усмішку жінки.

І так ще ніхто не цілував її
не ображав
глухість старої повіі.
Щось мені приховується?

НІЧ НА ТРОТУАРІ

З мого страху смерті виросла жінка –
самотнє запитання зітхає в її повіках –
нестійких мов пара комунальних парень.

Залишаємось на службових сходах
щоб причесати волосся
і поправити краватку
залишаємось тут під дулом рушниць
що перетворились в палиці для магів.

Між життям і смертю з'являється усмішка
показуючи нам обличчя місяця.

В горах вже провиднюється.
Жінка відкусиє з плющу
опісля стогне під ударом сокири.

Жодний корабель
не з'являється на горизонті.

НАРОДИВСЯ РАЗОМ З ТОБОЮ

Говори,
прошу говори!
Слово вже близько
занадто горде
і дуже пусте.

Говори багато
і помилка залишиться
необхідною близькою
щоденною розвагою.
Дивною пристрастю
в протистоянні влади.
Дивним переплітанням жорстокості.
А це все для того тому що слово
може прислухатися до мовчання.

ПІСЛЯ ПОДІЙ

Самітність ножа
і дзеркало вмираючи
замість мене
легкою смертю.

сліпа жебрачка
носить на плечах
сніги
які оплакує сон.

місяць зустрічає мене
при вході
в жменю глини.

хризантема вгамовуючи плач
замість того щоб дбати про тебе –
радіє мною.

З СОНЦЕМ В ОЧАХ

темряві забажалося говорити.
година шукає притулку
в тіні соняшника.

самотність збентежена
привчена спотворювати власні імена
ще зберігає денну жадобу натовпу.

незрозуміння пам'яті Франца Кафки
з буденного життя
набирає ознаки зими
впаденої на безіменній вулиці
з сонцем в очах.

ВХОДИ В ДЗЕРКАЛО

1. Дон Кіхот чекає в темряві. **2.** щоб його визволити. **3.** щоб пробудити молоду. **4.** щоб пестити день. **5.** даруючи воскресіння замість смерті. **6.** Турботи ночі обнімаються з казками світу. **7.** спогади гадають що нам стачить палки пам'яті лісу для того щоб підкорити сон. **8.** Годі! **9.** безплатно буду їздити вершком. **10.** дай мені тільки гребінь. **11.** волосся ангела... **12.** білого коня грішника. **13.** і вівчарок. **14.** мені не до вас. **15.** можете клевети. **16.** грішити. **17.** плакати. **18.** читати читати. **19.** або ганяти вулицею безконечного колеса.

Дон Кіхоте
сум вже вільний
з навченої казки
в інших краях світу –
вже вільний
і між іншим
ви навіть не уявляєте
кому він шле знаки
готуючись до спектаклю.
жаль тільки що ви маєте
вами назване місце
де ви можете
пересікати вулицю.

ПІДРОБЛЕНИЙ ГОДИННИК

кроки поета в тіні книжок
тінь поволі освітлюється...

слово Слову – темінь

в темряві з-поза книжок
поет чекає пісню сови
все що залишилось з темряви –
пробралось в пісню.

ВЕЧІР В КОМПАНІЇ ПАНІ

з привички / після обіду одного жовтневого дня вони приблизились до скелі і засудили мене за нелюбов до іншої жінки. / я не хотів довіритись в її любові. ну ж що мені було робити я знаходився з однією жінкою і грішив – вір мені боже. / опісля я заснув на ще гарячому ложе. / вранці вона просила щоб я допоміг їй позбутися проминулого дня та ночі / єдиної / без любові. / з одного боку я відчувався виновним / признаюсь / але посередині там мало щось бути непідкорене. / обіцянка. / щось. / знана річ що при страху замість розсудливості панує беззаконня і що замість правди засідає злість. / задурно засуджені мучать небо. / для того щоб врятувати місто заборгувало золоте руно і всіх дівиць. / не наслідуйте їх бо не по правді засуджує вас жінка і судить вас за те що ви тримаєте в таїні й за те що ви накопичили. / будьте задоволені чужою жінкою і не наводіть наклепи про те що соромно одному володіти нею коли в тебе стільки ворогів скисло посормлені від стільки непорочності знаючи добре що кращий кінець однієї роботи ніж початок її і що в розпачі часу ніколи вже не буде ночей таких самих як та.

КОМПЛЕКС «дон хуан»

я почав вичишувати шухляди від тіні і
тіней. / але дощить жеребами у такій
формі в якій вона їх склала для них і в
формі в якій вони для самосебе склали
і насіння їхне з нагоди крику і тінь
забула сказати «доброго ранку».

нічие / зразу ж не стає малятка зозулі /
було ж / лише осінню одягається / листя
мов мишеня / і ніхто не знає чому.

я кохаю тебе а ти зявляєшся з таблицею
множення в руках. / боже скільки заплатив
ти їй за таку соромливу сцену – не за те але
коза сусіда наситилась пускати молоко
тільки однією цицькою. / боже нарозумся
вже і не захищай дівиць незнайомих. / моє
терпіння має меж і ти знаєш що молодість
без старості це тільки прості порожні слова –
і тільки для того щоб перейти від одного
тиждня в другий за останнім переписом
білої хроніки головним є те щоб ви мали
трошки терпіння. / сильний банальний дощ
впорядковав все те відбуте і побачене кожного
ранку. / підлога кухні рипить мов біографія
грача що сон веде під глибокими снігами.

НІЧ ЯКА НЕ КІНЧАЄТЬСЯ РАЗОМ З РОСВІТЛЕННЯМ

Гадюка сторожить хрест на цвинтарі металобрухту
годуєчись світлом підлезлевих зірок – змучене око
ввіходить і виходить з смерті і ніхто не входить в
гріб. / тільки я з шапкою в руках / щоб навпрок не
нагнівати світло / завжди і назавжди і будь-коли
прошу не брати під увагу безсоромність власників
цвинтарів. / метеорологічний бюлетень і візитна
картка перетворились в книги імпресій. / –
метелики далеко від берега врівноважують свій лет
причепившись до гребінця хвилі забувши про смак
маків. / гадюка що сторожить хрест з цвинтару
брухту – тільки до ранку коли все довколо
намочить дощ – знайде собі інший захід щоб
загаситись. – під сильним дощем мовчання грачів
ставиться під знаком запитання. колись –
моя красуне – буде сніжити і ніччю. / і скільки
спокою приховує це свято неприготовлене до
увічнення і скільки прозорості потрібно стежці що
вийшла з ночі щоби добратися до гори. / помилка
ще не має межі і рушаючи від хреста дороги
залишись в чеканні. від любові залізо зливається
в кайдани і немає людини щоб її закопала і немає
землі щоб її заховала. / його мовчазний переполох
лишений на призволяще каламутить води. /

ПОЧАТОК

Дощить – дощить й зупиняється дощити
і вечір розважається з долями і точно
пригадує собі з ненавистю сніг що не
переставав заявити про присутність сну
і про сухість тіні – вона яка наперед
будь-якого слова з того що я мав
вимовити / прохання що подарує мені /
дозвіл / що я буду робити / в чужому
місті / нерухомий прохожий в чеканні
новин з-під землі. / під вечір з шапкою
в руках – в банальному божевіллі
переіменую вулиці втомленого міста
і відтягаюсь потаємно бо вже надіслав
листи всім насичені миром і підлеглістю –
як посвідчення мого часу без подвигу. /
світло – в останній час – почало мене водити
за ніс – і дозволило собі відкласти час
покарання. / – яким сумним може бути вечір
для однієї дами враз освітленої пучком місяця
у медовім місяці. / пізніше хтось пригадує собі
що право дивитись не належить світлу.

СОНЕТ ЗАХОВАНИЙ В НЕСПОКОЇ ДНЯ

поема наситившись блукання поміж чужими
розпопельовує звук дзвонів благаючих
просвітлення і розчарована нагістю сина
діва ставши мамою кинула свій хрест в туги.
вода розв'язує заручення нехтує
людською карою. бережіть стежки від цвинтарів.
ступайте тільки на гроби.
підземні шепоти – приспиви поза сльозою.
досить крові боже для судного дня. бери руку
з моєї молодості.
я занадто божевільний за дівами в траурі
занадто божеволю й за заходами.
давай боже домовитись. твоїй тайні достатньо
власної музи. я божевільний
за твоїми вигадками. піднесись і прощай нас.

СОН-ПОЕМА ЩО ЩЕ НЕ ПРИСНИЛАСЬ

знаходжусь поблизу тіні в якій сплять голуби.
підкорення непорочної в час вечірній зносить
кров'яний тестамент тиші. частина з ласкання
старої – дуже сумної останнього часу –
переходить в її загублену радість. / цей
останній день находячись під владою світла
лампадарів з вакаційного кампусу заглиблює
спокусу слова впаденого між каміння. /
в ім'я сповіщення зірка палає в піску
клепсидри. тоді там ми заглиблюємось
в сон мов в кровотечуюче слово на березі води.

ІНКОЛИ НІЧ ЗАЛИШАЄ ПОЗА СОБОЮ ТІНЬ ПІСЛЯОБІДУ

вражене світло зливається з вікнами післяобіддя.
голуби спускаються в сумерк затінюючи крилом
горб

на якому ледь видима червона пляма ланцюга
що його тягне за собою подорожній
спускаючись в надвечір'я.

жовтень приховує тугу і сльозу дороги. вода
довколо – тільки вода розірвуючи молитви і
нарікання. сумує ніч розсипана в музичні
пошесті. вже шукають усмішку проживаючого.

ПРИДАВЛЕНА КАМІННЯМ ПАДЕ НА КОЛІНА І ПОЕЗІЯ

вже не можу бути свідком
і не можу погодитись з втратою
вашої тайної вечері...

був неврожайний рік.
розберіться!...
страх – дім розпусти для глухо-німих –
був тільки що зітертий
кістки самотності – останнім часом –
відсутні.

легше за помах хустинки
авторитети простеляють довколо тебе
голоси руки кроки

коло гробу невідомого солдата
з села Ненешти
на благо тиші батьківщини
почало дощити відчуженістю

вже не можу бути свідок
і все те що бачив
повинно пропасти
в долонях голос обколюється ненавистю
і камінь кладе на коліна сльозу.

ПРОХАННЯ ВПИСАТИСЯ В ОСІНЬ

осінню ніч
я не повинен був поділити –
кричить захід
не признаючи закон
гордовито
вповитий забуттям

мені холодно і ти жінка! хвилина землі
одягає тінь хризантем
і твої пальці запитуються
про день народження чоловіка

від одного часу починає дощити
все частіше
і город залишається нескопаним...
повертаюсь плюю в долоні і сапаю
пригадую собі про тишу з магазину
коли я купив собі перші рукавиці...

ця ніч має щось з осені
і приховує щось з моєї пізньої любові
і з твого жіночого дивування.

ВЧОРА КОЛО ЖОВТНЕВОЇ НОЧІ

Занадто молодий ліс
І занадто стара нора / щоби полювати при
світлі лампочки

Прстягаю руки
До загубленого простору жовтневої ночі...

Чекання – бідна тінь
Звільнена нетерпінням в домовленому
Мовчанні кулі ще занадто молодий і він

З поміж гілки дерев видно
Тріумфальну арку і цвинтар села.
Щось підказує мені щоб я вимив руки
Від місяця що вистромлюється з кишені

Я купа мовчання
Ворони вже не мешкають в дзвіниці
І безглуздо вже плакати
Слухаючи червону гармонь

Довколо лиш тільки холодне повітря
І немиті шибки.

ПРИНАЛЕЖНОСТІ

постарів спектакль з 24 години.
з яких обіймів ви браття?

черевики з переду дверей розповідають
гостям про запитання.

тінь спускається з клямки.

на заходах земля зустрічає дощ
і бунт придушений мешканців
розглядаючи мозолі долонь.

спектакль вмиває свої зуби.

ще є часу до п'ятидесять років
не буду жити в кімнаті на сходах.
ви бачите як важко бути молодим
і замучений вістями. ідея в тому що ти
шукай собі справи
не пучся ще на початку поеми.

СТАН

вік відрікається
знаків.

десь на півночі складу
хтось помилив одній бабі.

світло кланяючись смерті
врятувало пустелю й вину

не знати чи поет жінка
чи мужчина.

не знати чи пропащий.
чи врятований.
нічого не знати.

писати чи хай пишуть?
ні. хай воскресне
в іноземній мові
мов рана уроку анатомії.

СИРОТА

палець забутий на тині дівиці
і кішка в розкоші
стогне у відкритій долоні.

останнім часом не знаходить собі місця.
коні спізнюються в батожені вітру
останнім часом вважаються покинутими.

неподаліч від стежки що перетинає
долину дерев – на право –
впали на коліна ангели акушерки.

ніч наповнена шурхотом мишей.

боже
вовки не можуть заснути
від твого жалісного погляду.
боже
відведи твій погляд з долини.

ГІСТЬ

Ми привчилися з відсутністю тиші.
Після того як вкусив з яблука гріхів
І підперся руками на тишу плоту
Жінка не прийняла знову любов. /
опісля помацала чоловікові
змученість промимрила: »вуйку
алеку вуйку алеку / пострижи вівцю
й барана здалеку!»

починає осінь
і чоловікові ні до чого. /
його тінь залишилась
десь
приліплена до одного стовпа
мовчазний свідок хвилини кохання.

при вході в парк
нас зустрічає розбурханий присмерк.

і нам приписують програш.

ПОЕМА ЩЕ НЕ ЗБУТОГО СНУ

знаходжусь десь поблизу тіні в якій
сплять голуби, червоне падіння
в час вечірньої пори
перериває закровавлену молитву тиші.
зажурені материнські ласки
з часом зливаються
з втраченою радістю.
в мерехтінні ліхтарів кампусу
спокуса слова вривається все глибше

в каміння. знак спокуси
підкореній осені. во ім'я сповідання
зірка палає в піску клепсидри.
там і тоді в сні падіння
ми заглиблювались мов зранене
слово кровотечуючи на березі ріки.

СОНЕТ ЗАХОВАНИЙ В НЕСПОКІЙ ДНЯ

Блукаючи поміж чужинцями
поема наситившись вже досхочу
розпопелює звук дзвонів
жалібно благаючи просвітлення
й обманена наготою сина
діва яка пізніше стала матірю
вода бо розв'язує заручення
нехтуючи людським законом.
обходіть стежки з кладовищ.
ступайте тільки на гроби.
підземні шепоти то закликання
рост-сльози
досить вже стільки крові
для одного посмертного суду
боже забери свою руку
з моєї молодості. я ще божеволію
за скорботними
дівчатами в тузі з своїми заходами.
ти боже давай порозуміймося
глибока твоя тайна хай залишиться
своєвласною музою.
я божеволію за твоїми капризами.
вознесись і прощай нам.

НЕ ЙДИ ЗАКРИВШИ ДВЕРІ ЗА СОБОЮ

Завжди на воді знайдеться кульбаба і тоді
коли йдеш залишаючи двері відкриті і тоді
коли тінь метеликів заходить за гори і тоді
коли мовчання об'їзджає незгасну спрагу.
закрий берег і ув'язни землю і ключ
закинь разом з листвою з цвинтарів
тайно понад лісом спускається сніг
і сліди круків розсіваються в безодні.

п'ятьдесят гратів покриває тихо ніч
в порожніх яслах слухаємо як
карається вітер і ранок і полудень
губляться разом з тим колом. горе
горе каменню впаденому
з скелі разом з святими.

ДОРОГА ПРИСВЯЧЕНА ВОДІ І ЗЕВСУ

гірко кликав зевс свою біль в долині
ізи* гірко карало слово мовчання
всезнайомих. "єдинонароджений" біг
попереду стада. біг босим. біг і кричав
грізно: раз два три / баба на рожни.
опісля протиставлявся тишині і його
слова ніхто не чув. гола спина жінки
давно вже лежить в поглядах
рабів. давно вже як вони мріють
виключити світло в спальнях
розташованих в кінці питань. іза*
несе в долину пару колисок. зевс
плаче на берегах. поранив собі губу
листочком. не може далі розмовляти з
поміж гілок дерев місяць заплямився
сажою голосливих собак села.
а зараз гние і кричить.

---

*) *ріка на Марамороцині*

ПУБЛІЧНА ДІЛЯНКА

*

*

*

ліхтарі поволі мелють краї вулиць
покриті вечором. / вогонь прояснює
темінь сльози і довколо мурів пекарні
вибухає пустиня і час від часу
крик птаха. тіла коло сходів винарні
«старий двір» скупчуються довколо
змученого дня. попіл прадавнього
місцевого подвигу – на дивувавння всіх –
метушиться під снігами свят. /
оплески вдаряються об закриті двері
палацу культури сривляючись поволі.
незграбні дівчиська – тоненькі тіні –
продаються для потреби за вечірній
борщ. / в архівах панує регіт ледь стримані
від страху здивованих прохожих. / зірки в
темряві ризкують втратити свою світлість
і невдовзі сніг розсіє горобців з ринку. /
зразу містові стає соромно. / ваги стогнуть
під тягарем світу і ніч тремтить під кроками
прохожих вільних з цього моменту.

*

*

*

не було нікого поруч і холодна рука
горіла закована літневою бурею. /
з вагомості ми стаємо ненавидіти до смерті
худобу й один одного. / незрозумівши судді
переривають публічні засідання з мотиву
непідходящих аргументів і так князі зникають
під наказом у вечір гарячого літа. / боже. /
як я ситий твого збиткування! / над ранком
засинаю счасливий пригадуючи що сьогодні
в мене вихідний день і хтось інший повинен
буде винести вирок. / цей літній сніг
збирається на краю мого ліжка. / плаче
вгамовано. всміхаюсь втихомирений. нігде не
видно імені царя. ніхто й ніде не вдоволений
грою в смерть. на майдані свободи / на
ешафоді / люди які мешкають там легально. /
мають своїх ідолів яких споглядають сумними
очима сонливих міщан і ронять сльози в
хустинки на сто відсотків / бавовникові /
непорочність пані попеску. ніби то «зірочка»
з партеру збанкрутувала і від стільки плачу
«овочевий салат» заборонили тим
що «з третього поверху». / боже / не говори /
пекарня хліба припинила продукцію булки
з хмелем і щоб сонце не гріло сон власника
хтось вирішив не прийняти жодну жінку
в свій сон. і так двері змінюють народження.

*

*

*

на окраїні міста / крик диких качок а ми там /
якісь мокрі поклики / непом'якші ще з початку
кінця цього сліпого світу. / з сліз тече попіл /
гадюк занадто закоханих в надвечір'я / боже /
твої закони можуть підсилити крики надгробних
каменів. / а з того що ти собі пригадуєш тим не
можеш ніяк зрозуміти / забути / твою вільність. /
будь дуже уважний / з твоєю власною тишиною /
бо творитель мрій / загубився / і нас повідомили
що його з'їли в сні дикі звірі і ось / його ім'я
пестливе втомилось від стільки ласки / протягом
понад п'ятьдесять років гуляння. / і не знаю /
не знаю нічого іншого лише те що / в суглобах
огняних ночі / брехуни блудять з моменту появи
на світ з утроби своєї матері / і що понад тіні руки /
закованої кольорами міняючої райдуги. / і ти
бачиш / що ще на передодень свята цвіріння
цвіркунів затемнює око місяця з-над озера / і щоб
моє мовчання не розсіяти / вводить все в темінь. /
цілий ранок / я накривав гріб листям. / о боже / яка
холодна твоя сльоза і який перестрашений дощ цей /
осінній. / коло міста / купи тіней / покривають /
биття серця. / по огорожі / з плющу / клубочиться
дим / з смітника / який палає / мов урна світла.

*

*

*

Пам'яті Габора Лісковіча

вбивці вагаючись прямують на урок
середньовічної латині. / почалося полювання
качок і / недавно фанфара міста зібралась / після
довгого часу на перше повторення. / моя сусідка з
другого поверху / пані попеску / не знає нічого про
повторення і просить мене щоб я залишив в спокої
її чоловіка. / казки про фанфару я щоб продавав
собачці бо то тільки мої банальні уяви / ще від
протікання води з першого поверху. / це тоді коли
я загубив свої окуляри проти сонця у воді яка
проливалась спокійно через поріг з переду будинку...
о боже тільки цієї чортівні з фанфарою не бракувало
мені. / тобто як повторення фанфари не відбувається?
що / чортової баби / вона знає краще за мене коли
відбувається і коли ні повторення фанфари! / я
впевнений що ця баба знайшла мої окуляри проти
сонця і боїться носити їх днем в ополудень / щоб не
побачити її з ними / щоб опісля подякувати їй й
попросити щоб вона їх присвоїла / бо вона не знає
що мені ніякого інтересу немає до цих окуляр з того
часу як я почав повторення з фанфарою. / боже / як
то було б добре аби ти відпочив трохи час від часу /
але боюсь страшно боюсь що ти можеш заховатись
час від часу в зал повторення фанфари / так як ти
вже при звичаєний з німими відлуннями прощання.

*

*

*

безжалісні бур'яни затоплюють голодні крики
воскресіння . / гомін копит чути з гори голгофи /
і нема нікого поряд щоб приласкати спогад дідів
настрашених розриваючим криком ягнят з
пасхальної весни. / немає нікого поряд і якщо не
згубиш / не знайдеш нікого щоб сторожив захід. /
серце мертвого перевтіленого в продавця сувенірів
коло хреста / приваблює звіра з губ молитви. / ті
поставлені щоб сторожили камінь хреста після
декілька днів стали скучати / й не хочуть признати
ім'я того розлученого спогадом дзеркал. принижені
щоночі / любовники самі собі платять світло з очей
дівичь. божевільні / бо ж платять за таїну поета. / тоді
коли тебе зраджує світло можеш загублено блукати /
полем тільки не стирай далеч. / чорна точка в русі на
лінії горизонту / щоночі перстнем запізнених коханців.
інколи поза межою міста пучок світла знімає тінь
з чужих кісток. тут тільки божевільні платять за світло
з очей дівичь. / тоді коли світло зраджує тебе / можеш
вірити в темряву не блукай загублено гриву саява /
і пані елена перериває мене прохаючи «я знаю тебе ще
з дитинства. / мій погляд бачить в твоїх очах глину
гниючи / і не дозволяє мені провести ночі без кохання.
і не має надії що вони будуть!» / в темряві блукають
люди з ліхтарями в тінях. / поле не має спокою /
і немає ознак що вони будуть. / а далі – череда в ярмі.

*

*

*

в місті живеться погано. / погану погоду
відчуваєш так просто або з неухважності і /
скільки разів зібереться хтось обманути тебе
ти повертаєшся поволі додому / мов непотрібна
тінь. інколи ранком і вечером припалюєш
свічку в бюро з цвинтару.

в реанімаційному залі лікарні
з муніципального парку
черговий лікар старанно читає
журнал «професія санітара».
з якогось часу по коридорах лікарні
говорять тільки про несподіваний візит
одного іноземного лікаря педіатра.
в прихожій молода асистентка
дивиться еротичні фільми.
бог з коробки аспиринів «бає'р»
вмиває собі руки з надією на тишу
яку давно вже чекав. Впала тінь.
стає беззвучна тиша.

*

*

*

візники заспані. / в місті сонце припікає
з гори і знизу. / дивно ж занадто дивно що
за рогом міста говориться неймовірно про
те скільки мертвих душ віддячуються мені
на березі межі яку не можу сам перейти.
так то стається тоді коли ми не знаємо нічого
про себе ні про них. / цієї осені на березі міста
без того щоб був винен в чомусь – стояв
нерухомо. колір не триває більше за ніч. ще від
тепер / в ополудні / снуються невпевнені звуки
і дзеркала води розбиваються на смуги об мур
навмисно заховані в берегах . скільки небезпеки
в цьому суміші берег-долина і як фальшиво
звучить жалібно сурма з того часу
як дзвони б'ють в крису проти бурі.
жінка проходить сама попід мури
прокрадаючись непевно крізь тишу вечора.
її очі пильнують в прозорості сну. ще більше тіні
втілюючи страждання легко спускаються
над твоїм кроком. / місто при вуличному світлі
не встоює перед цього незвичайного кольору.
гірка тінь панує над берегами води. В кінці сходів
пора нищить будь-який слід простору.
крила птаха відпочивають в темряві
наколишностей. / а поруч відпочиває відлуння.

ПЕРЕД ПЕРЕСЕЛЕННЯМ

1. покрівля заїжджого двору опинилася серед дороги снігів і ніхто не знав що ввійшла жінка / верхи / в двір і що на місці призначеному для суду / відтепер / панує безправ'я і що на місці правди сидить зло / дика казка признає ранок останній разом з кіньми і кожного разу у віжках химерного сну переборює провалля жінки яка прийшла вже верхи / і більшої пустоти не видати вже під сонцем і роса вже зникає під копитами коней / і нігде не видно якогось образу щоб можна порівняти з іншими смертними.

2. враз коні скачуть в світ без сповіщань і на заслання йде мій восковий колір щоб замовчати місце гри дуже мале і хто то був думав що смерть табуну коней повернеться знову дійсною мов укус бога які б то були шляхи ранку і це точно що для болі небо десь дуже близько / і головню тому що не приходить ніхто / і / далі не йде ніхто й ніхто не зупиняється і коні не мають нічого з того дикого з того що чути було / що засіють землю в той час коли моє спасіння так далеко в той інший смисл і не знаю коли настане ніч і головню як закінчиться їржання або шепіт цього простору.

3. ілюзія зачеплена в гриву коней починає зростати
і перед тим як пробудимося потрібно перебороти
вигадки птахи з даху приїжджого дому. / і бог /сам /
свідок що я настоював щоб бути свідком тайної
вечері його сина і з того часу як я почув неясні
кроки ступаючі в мисках я зголоднів як вовк. /
боже будь задоволений тим що ти був
врятований захищений бо законом того що
заснув байдуже в ім'я господне. / ніч пустили
передчасно в одноразову дію а син твій
жордський ледь намочив губи в собі і джерела
висихли перед вершниками. доброго дня бажаю
тобі боже. / не бачу ніякої причини щоб ти
захотів пасти коні разом зі мною.

4. вершники підпирають сідла на заходи і світло
не може їх перебороти через такі тверді простори –
та / жінка любові / дружина твого сина Боже / і
настав час що ти її поважав / як вибрану невістку –
кроки висять в траурі на брамі заїжджого дому
і довколо коні повсюду лежать зав'язані / все
дужче один до одного. / на сідлах кожного
світиться солодка і квота прохолода.

5. світло надвечір'я погашує пустиня і понад
покрівлями ранок струшується з зарання. повсюди /
тільки протести. а ти вільний сидиш перед стаканом
води. появилась нова версія біблії і нігде не

знаходиться твоє ім'я. / цур чорте! Ніч сідає на образ і вподобу твою і не маєш якоїсь скарги на стидливість твоєї жінки що між часом стала дружиною сина. але мені подобалось що вона дозволяла мені / час від часу / сідлати коні сусіда і я / на взамін / розказував їй про друга петрарку того з ангелами та лілеями той що усміхався крізь сльози і якому і життя і смерть були однаково дорогі і гіркі. / який дивний тип! / ой як бубнявіє ніч довколо нас! / переповнений звуками плакав в собі і так проходило півдня. а опісля як знак вдячності розв'язував їм язика з пальців. тільки смерть сарни вважається законною щоб в тіні її заховатись. / схід сонця ще довго затримує коней мисливців в чиїх очах пан побачив вперше сина і вдруге образ коли Та злазила з коня і її конопляна сорочка приховувала спину коня / щоб не спалило її західне сонце.

б. спрага тільки похвально говорить в адрес коней повіки прикували образ твій до сідла на якому ти стільки часу жила без світла. / в безвихідний час стиснутий кулак спускається на сльозу сокола... / не дивно що скоро вже як закінчилось чекання про твою мову говорять що вона вважається батогом бога / стається так щоб тебе підставили шутками безсоромного люду. / опісля пізно ніччю ми розмовляли про ніч і про день відкритих брам. яке диво бачити очі відсутніх!

ДАРЕМНИЙ РОЗМІР КРИЛА

вже не маючи нічого продати
ти придбав собі хворобу гарячки в ліжку

і тому що не від когось що продає залежить
щоб камінь залишився каменем
країна заглиблювала нас в захід

самітність полотно чекання перса
поїзд автобус машина віз з волами запряженими

книжка бібліотека каяття
вода пожежа шлянґ
дорога – парна і не парна –
тунель – з єдиним входом і виходом –
дім розпусти конгрес вино сон паніка
терпіння з яким охороняє своє місце
були рівними тільки в денних ваганнях

в кінці кінців
їй наказали щоб тримала свій сон у вогні
рід по само собі немає значення

мовчання країна скрипка
попіл сажа глина наслідки
ворон – та інша – не та з плота –
віск забуття холод сон джерела

тополі – парні – тінь
камінь / слово
конспекти / гість
похвали / сльози
брудні причепивши їх до мотузки з урни –

ходімо!

країна то розвідник для людини
після зібрання урожаю
ти облиш закони
і гостини

в тебе лапи замазані кров'ю
сонце прогулюється з носилками
осчасливлюючи чи то музику
чи то жаль чи то ліс
а головно по одного через чур щасливого
сторожу цвинтаря

ей і смерть їде освітлюючи й опісля помирає
а Ти той що не знаєш лиш тільки мурликання
й пустлотливу отруту одного Слова.

ДІАЛОГ НА ТЕМУ ДІАЛОГУ

якщо ти хочеш вірити в те де має
своє місце слово зі мною праву руку
не подавай огняні коні розпрягай
і заховайся десь інде. самотності нігті
більш ніж цинічні / інколи мені хочеться
лягти на колію / так зразу / і головно для
того щоби позбутися вас / видавці штемплів
що лижете то спереду то ззаду
паломництва / дерев'яної ноги / надто
совісної за життя батька. /
гей екіме / всі краї царя писали його
імя правильно біда тільки в тому що не
підходили закони. / для того дня –
дивись мо як вирости ті нігті незважаючи
на наказ царя / і ніяк не признавались що
вони не плакали за кістками а – головно –
з-поза страху тінь була настрашена.
птах не добрався до царства царя
і багато з них лягали в шезлонг і це
тільки для того щоби бути перед воротами
без того щоби їх хтось кликав там.

НІЧЧЮ – НІЧОГО

одного дня на танцювальній площадці
я відчув ранок / як приходила зверху
так і йшла веретеном / і зразу ніч сіла
зелено-синя на образ спільного знайомого /
але це немає значення / стаються діла які
не завжди можна зрозуміти. / і мовчання
може стати мамою в час тендітного тягару. /
твоя ніч повна болей і спогадів. / якось давно
я бачив на танцювальній площадці міста
як розбиваються тіла / в момент коли звук
коливався ритмічно і спокійливо. /
танець враз зупинила / поранена рука. / яка
непідходяща ніч і який холодний поцілунок
на руці одного неомінаючого вечора.

ІНКОЛИ НІЧ ЗАЛИШАЄ НАДВОРІ ПІСЛЯОБІДНЮ ТІНЬ

нагніване світло потопає у вітринах післяобіддя.
голуби спускаються в сумерк крилом затінюючи
берег з якого ледь залишається по одній червонявій
плямі встромленій в ланцюг
подорожнього що спускається в сутінь.

жовтень приховує тугу і сльозу дороги.
вода довколо тільки вода і мур що розбиває
молитви й проклинання. ще від тепер
усмішка живучого вся в прагнені.

ПОЕМА

!холодно
під брамами відпочиває осінь
запізнений борг

під днем рухаються гадюки
в напівтіні зацвітає остання хризантема –
болючий неспокій
в льодяній траві полювання ласкавиться

уява соняшника
воскресає захід
рідкісні рухи / мають сліпе довір'я в сонце
ти
без крику
піддаєшся паморозю
в ласках ночі

!холодно
і це тільки з жалю не знати кого.

САМІТНЄ МІСТО

місто заслонене.
не бажає нудьги кучерів
дрімаючих в моїм серці.
перед темрявою
купа рукописів.
позаду їх
усмішка кочовика
і срібняки останньої ночі кохання
запечатавши мир
хвилини розгубленості.

присутні й хрести.

відчуваю їх гарячку
жаліючись перед самотністю міста.

ЖИТЛО

крізь чужу кімнату йти без цілі
й щоб на руки твої дощило
з тіні колючки.

алея цвинтаря
заспокоює око жебрака.

вилиті помії
під ноги гостей
примушують їх закриватись в кімнату.

тільки це житло розміщене
на якійсь вулиці
може спокійно пересікти місто

через двері
старече світло
входить
до телефону.

МОЖЛИВО ЩО СОН ПІДНЯВ ТВОЇ ДОЛОНІ

місто пробуджувалось важко
з вікна готелю. / – «щоб впасти мов
ангел і щоб піднявся мов людина!» –
кричить хтось взявши себе в руки.
на вокзалі захованій в затінках
свистять паровози.

знаю що існують й паровози
в цей проклятий ранок міста
що не для тебе воно і в якому
ти будеш тільки моєю –

без гостей і без Бога
вечір / часто / продовжується
пронизливим звуком труби як
ніколи впевненим в самого себе.

ІМПРОВІЗАЦІЯ У ВІКНІ ОДНОГО ЛІТНЕВОГО ДНЯ

вечір. світло згасло в сторінках однієї книжки
джорджа тракла. вам говорю – свідомий того що
рій мух які останнім часом зазіхають на посаду
ораколу цього проклятого літа – ніколи не
признались / не зрозуміли знак про те що ви
помирились з родичами / головно з батьком
який удосконалив сина. й опісля – бачиш –
не тільки раби відчеплюються від тиші. вчора
вечером двері з цієї знищеної вулиці
відчувались погано. ледь тримались на завісах
а ти дочка нерішучості привела за собою
оплески рабства / але це той день якого я чекала
і якого довелось бачити разом.

слово – як і всі вістки – ронить день і ніч ручаї
сліз. / не лишало/ не пускало і головно око твоє
щоб не мало спокою! якщо сприяє цій казці. /
бачиш пан здійснив те що задумав, знищив без
милості / з тебе зробив радість ворогові, підняв
силу твоїх гнобителів так що кланяюсь і кажу що
твої кроки спалюють спеку літа і очі мої знають
про твій прохід попри мене. / лише камінь –
таким практичним яким він являється – приколише
ці уривки що розкорінюються під цариною.

ПО ТОЙ БІК ДЕРЕВИНИ ХРЕСТА

я хочу щоб ви пригадали собі не щоб жили
а щоб читали щоб і ви могли померти.

місто це приклад повний образів постраждалих
якщо в тебе була або є гарна бабуса / щоб ти був
забезпечений свистами тоді коли вийдеш вечером
під руку на алею забруднену кізяками / і сумними
звуками / з якогось часу хліб знову по карточках /
а гадюка – загублений об'єкт / полонений твоїх
очей. / *бетовен* монстр тоді коли ти повинна
готувати їжу/ ледь змучене мовчання признання
в любові / вже пізно довідався що хтось говорить
там. / профети наївно голублять розвіяний попіл
родичів задушених ритмом жовтих барабанів
віддаляючись

гнітучих і
безсильних.

*«ти досить гарна щоб стати дружиною –
ні дівою»* завтра будемо – можливо – і ми вождями
і вмиємо від сліз руки / з шаблею ввійдемо в храми
свядьбуючи поміж обранцями. післяобіддя тихо

простелюється

над містом і блудний син витирає свої важкі
підшви від роси царини в світлі жовтневого
післяобіддя. / гарячка свята з числа сімнадцять

німо згасає в поросі дороги
мужчина віддаляється
мовчазно в нутро сльози
свідок ночі без любові.

його рід

радів непідкореністю дівиці і впав. один

цілий день

чути було дзенькіт ланцюгів
плачених жебраків щоб
співали іншому радість аж поки не змучиться небо.

крок вперед. / один / і ще один

перед тим щоб розповсюдитись по всій землі.

віч на віч з муром / з руками зав'язаними за спину
приземлений на черево кричав сильно що темрява
болить але не бачив нічого щоб мало зору / ні ту
до якої сонце повертається щоб її бачити... / нічого
із того щоб родило без того щоб проклинали.

ЦЕЙ ТИЖДЕНЬ ЗУПИНИВСЯ КОЛО МАЯКА

на асфальті перед тижня
    обідає час
однієї присутності що вчора бачила ясно
    міжвічність
одного дня який терпів її через стільки
    шукання.
подай руку! будь-коли можеш мене проміняти.
    тільки що
може статись щоб одного дня страти
    сонце не дозволило щоб в той
вечір сурми жалісно сурмили.
цей тиждень
    віддає перевагу тим
що чекають поблизу маяка.

СПОГАДИ В ПОДВІЙНОМУ Ч

я попав серед одного спекталю
з багатьма дзеркалами:
соняшники закидані каміннями.
без сорому і без знань
світло з'явилося з співчуттям.

скаржились що моя любов
мов в тятрі. в пізньому кутку ночі
почало світати і враз
весь рух зупинився. сцена
чекала закидання каміннями.

ЧОЛОВІК НА СХОДАХ ТІНІ

ангеле з часу коли ти відірвівся від мене
прилихившись до слова розвіяного і мовчазного
смерть постаріла поряд з тобою і закровавлений
тільки з глиною розмовляю так за слухом.

давно вже я помер «в середині одного слова»
ще давніше ніж образ його.
тепер не знаю що я зібрав з того що я є
попіл чи тишу чи спрагу когось-то.

МОВЧАЗНИЙ ПЛАЧ

ікла людини взялись до людини і до мене /
мужчини скачуть вершки з середини ночі і тому
що це все що я бачу неправдиве чіпляються до
дзвонів / а головно / до послухного знаку хреста /
жорстокість гадюк годує поріг хати і лошата
набирають форму вікна / діва з чорним волоссям
мов сонце береться приносити жертву
божевільним / провадарем яких була / Боже
коли ввійдиш в мою хату не говори необдуманно
і / головно / не бий чоботами об підлогу коні
навантажені морозом зими нехтують твоїми
молитвами змучено шепочучи хаос / хаос /
чоловіки наповнені морозом зими чують як
закопують своїх коней в лід порубаний
сантиметр за сантиметром з-перед божевільного
колодязя і дзвін відриває шматок стріхи хати
просить води рвучи шматок і від колодязя
жебраючи постелі / а головно – обіцянки
ночі кохання / вони не знають нічого
про необдумані слова перед Богом /
в сніжній дорозі прокрадається сльоза /
коні в небі / а ти на землі не пустослов
далека бо дорога і звідсіль і по той бік.

ТАМ ДЕ ТІНЬ

від певного часу /ніччю / говорять що
ножі заховані під сідлами / коні відчують
погляд неділі і забороненого читання

в цю ніч керуючись за росою
з відлуння дзвонів коні вибрали собі слово
в якому мають помирати / краще в одній руці
небагато відпочинку ніж в обидвох повно труду /
і безконечного шукання / в ту ніч можливо
потрібно буде щоб полум'я з остраху
потойбічного життя / щоб віддалилось від дверей

дивись ти / дорога / як чекатимеш завтрашнього
дня / і головно /уважай що / кожне слово /
звідсіль / в брудній корчмині вирисовується поволі
тінь і той кінь знаєш ти / дідуся який слідив за
моїми очима спочатку боязко / опісля з любов'ю /
а далі з розпачу / упевнені в тім що: хто любить
срібло срібliste помре / і / головно / що глупість
божевільного видно з його пустослів'я /... / коні / не
знали нічого про твої перса / йона / при вході в тінь
ми все одно чи буде ранок чи буде темрява твій рід
дуже радів супротивності діви і впав.

ХУСТИНКА ЖАЛОБИ

поза муром якого серце не сітка а ні сильце
і якого руки ланцюги очі відкривались
стомлено. коло пічки зграя орлів в кляченні
чекали з нетерпінням – виглядаючи у вікно –
сльоза щоб покотилась в мовчанні у вікно –
хустинка цілує руку в діви в жалобі / кроки
приховують / відтепер / сліди тайної вечері –
слова мудреця приємні, але губи божевільного
приносять загибель розкопані з мовчань. /
павуки покірливо спускаються в заспаний сад.
діва дивується. вона ще не бачила такої пори. /
ноги її покусані вовками випаровуються
кожного ранку й вона відчувається
переможньою. ледь можу проковтати ковток
води після такої спраги а завтра щоб забулось
все що звідсіль почнеться вся зневага і лють.
на те що я думав вже немаю його. / хтось
плаче на моєму плечі і враз догадується що
йому вже час іти додому. / в цей ранок
загублена хустинка приліплюється від спраги /
до висохлого піднебіння. долоні вже не
вибирають слів і зима вже ледь приховує
щось інше ніж початок дня.

КОЛИСЬ-ТО – ЧАС...

на воді в яку я вірив
сни / ой! ой! / вже не проходять
десь інде помирає день
і без тіні заходить день в темряву

доки / звідкіля кличе небо
під яким відпочиває шкуродер
світла / блукаючий
коротаючи світ сльози
загублений орел
в грубому сліпому пейзажі!

болюча тиша мовчить
шукаючи собі місце
в яке щоб впасти паднем –
без повороту – безперестанно –
на зустріч тайної вечері

дорога наповнюється людом
і напівтіні вхідної кімнати
лискуче протікання дня
залишає за собою темінь
простерту на повіках

поза і між днем і ніччю
затерпає програна боротьба.

ТАК ЯК СВІТЛО

твої очі подібні окові збирача листя і не
вспівають / не сміють вибрати відсутність /
або сон. / що може зробити тінь каштана
дивлячись на мене / для погашеної свічки на
яку завжди підпирається мур прикликаючи
до нього гору і збирачі листя з парку міста
одного жовтневого дня пробираючись поміж
годинники покинені снігами в серці ночі
тільки для однієї ночі кохання з різником руж

ростуть кістки над мовчаннями проганяючи
сон горіхів погляди стікають легко через
скелети зневажені / штовхані / насварені
за інші образи або за інші діла які не
причетні нам / або про які не знаємо нічого –
ніякої правди і які назавжди будуть насичені
холодом / – подай мені твої руки і забудь про
мовчання осінніх дзвонів загниваючи для
тернового вінка який постав проти нас. /
ми не гідні його./ як знак любові –
жменя попелу в просторі ночі.

НЕ ВІД'ІЗДЖАЙ ЦІЄЇ НОЧІ

захована в тіні деревина хреста відпочиває
на порогах раз-у-раз хапаючи стояння ночі.
«мені боляче стільки вас носити.» «ви занадто
важкі!» кричала діва темряві – і знову
народжувалась і оснащувалась ворожим
словом жінка. / дитина. / старик –

яма з окраїни затоки починає завалюватись.
ступає перед чоловіка. метушиться між світлом і
темрявою встромлюючись в тіло жінки. «не маю
довір'я в чоловіка який відмовляється від двох
стеген подібно мого ореолу!» – голос в ночі. «ти
той що проти зникнення світла замутив свою
дорогу. / ми з нами. / проклинай і благослови!
спокій глини не так легко вгамовується. /
забагато світла надворі і голуби зашпотуються
в багатство слів любові. / Неспокій запізнюється
вважати мене в живих. / казка з помилками
недостатня – очі завдають страху світлові
перетворюючись в ніщо.

ТАНЕЦЬ

будь-яке повернення / відірветься від нас як
інакше ніж в смислі знищення щоб доказати
жінці що вона може даруватись будь-кому без
того щоб просити його. боже в моїх кроках маєш
підпору і ярмо! не хвались по всіх дворах моєю
дружбою. / мовчання триває тільки тридцять три
дні і опісля я ввійду до царя / наперекір закону
і якщо станеться щоб я помер / помру але не
залишу непокараними сліди снігу. шахраї
постаріли разом з ранком рівнодення. / небом
не журились / коли прийде відплата за приборкання
голубів ти щоб знав що продасть тебе ще раз.
але ніщо не зацвіте подібно кульбаби

сумна жовта і німа
краю дороги продана
проходящою боязкістю охоплена
народжена з порожньої відсутності

ніхто вже не буде прогнаний від смерті
тупіт чоботів / блискавки спускають / в сумерк
міста висміяний літнім дощем. труни ранку
злегка зображають схід чоло приліплене поза
шибкою вікна не так гаряче. / чиста вода мов
рух тіні кидається на темряву.

БОЯТИСЬ ПОЕМИ

не має смислу все надоїдати мені говорячи що голод добрий порадник / в день гніву бережись непорочного чоловіка і ще тримає в руці порожній стакан бо ще з першої зустрічі переконає тебе що йому потрібно сумки і він страх нагнівається коли дасть собі справу що тобі непотрібні його слова що отруюють схід. *cave poetam!* на зап'ястках рук пані лена – поетеса і подруга з півдня поета – вийшла весела на вулицю і задоволена – приворожила місяць жовтень щоб не дозволив поетові зібратись і захистити своє життя / а щоб знищити / щоб вбити / щоб знищити разом з немовлятами його жінок всіх тих для кого слів ніколи не буде достатньо для стріли луку свого. вона моя і я буду берегти пані леяну – *cave poetam!* – кричить поет валентин з своєї кімнати в якій панує абсолютний безпорядок він знає тільки те де знаходяться невідкриті листи і книжки непрочитані / навіть і ніч не має спокою серце його /.../ і це марнота і полювання вітру. не журисть – поете – люди звідсіль не знають читати. не падай їм в пастку / валентин ніколи не стане слюсарем. вода з річки не для голодного лева. / в перші сльоти жовтня сон переможе. так майже нічого і не сталося.

УГОДА / ФАЛЬШИВА / ПРО ТВЕРДЖЕННЯ ДЕЯКИХ НЕПРАВИЛЬНОСТЕЙ

ніччю пригортає руками хрести єдиного
цвинтару з долини. / Їх оголене м'ясо свідок
дихання берегів долини а головню
звуків загорнутих в біль слів.

ціна моїх губ це був
поцілунок який задушував мене
так що білість тіні огорнула мене мстливо:
ніччю не можеш «жити під тіню його
між рідними /.../ до тебе доїде чаша гіркоти
і ти вп'єшся і ти оголишся! нечиста!»

місцева рада знову підняла ціну квитків
місцевого транспорту і на кубічний метр
води – наголошуючи на ціну кубічний метр
води викиненої в той час коли нам «пече
шкіра мов пічка, від муки голоду.» наші
вожді дивляться крізь повіки на твоє гарне
тіло в той час коли деревина трун ледь
протистоїть бурі з тіні. їх кроки нерозлучні –
останнім часом – з світлом з долини і вода
заховується в пару хліба. повернися Боже
до тебе в огорожу – ми повернемося в
цвинтарі. знаєш бо світло – во ім'я твоє –
покинуло нас і вже нікому ти не снишся.

НЕ УСКЛАДНЮЙ РОЗБУРХАННЯ

жовтень. колодязі кричали що
ти готова моя країно.

які то води! які то птахи! які
то дівиці козаче! задурно
шукаю кінець осені свідки

бурь приниження. святі вже дивляться
змучені на годину кохання. тиша натискає
занавісу імперії і сильне незадоволення
жевріє в руці мовчання сторожів порога.
літописи вже прочитали наперед нього
отруївши схід. і заспокоїли їх гнів.
загублені запахи розбурхують чекання.
залишіться до завтра так благаю вас.

ХИМЕРНЕ БАЖАННЯ

я заховався від твоїх губ і якщо
рука вже не стукає у ворота
переляку пройде якийсь час поки
вона стане несповненим світлом.

поряд мене ти все будеш повією
завжди норовистою. не те щоб мені
не любилося але тупими якими
є часу не стає нам для любові.

давай вперед
я опинився серед спекталю
з чисельними дзеркалами:
соняшник побитий градом.
і не дивись поза себе.

ХИМЕРА

ти Ранку що знаходишся в тіні і бог
що не нагнівався за поцілунок Юди
й каміння прив'язані до твоїх ніг –
ніщо не проходить за моїм бажанням і...
ти щоб не гнівалась якщо мій поцілунок
буде холодним – після цієї подорожі
ми ввійдемо в зиму крику
захованого в брехню спасіння – який то світ
боже яка то любов і який кінець любові!

між гріхом і небом що між нами ростуть гори.

...СИН ПІДЕ ПО ВОДІ

...Справжній поет – і хай тут вибачить Екім Ванця, про творчість якого і я хочу сказати бодай кілька слів – завжди „не від світу сього”. І чим далі він від реальних параметрів задушливого зусібччя, чим менше „глини” на омитих небесними водами його стопах, тим потужнішим є потік свідомості, коротшим – шлях до істини: на її пошуки з невідь-якої причини прирік поета суворий і над усе ласкавий Творець. Поет у повсякчасному осягненні світу в собі і себе в світі змушений носити в кишенях якщо не зорі, то принаймні місяць, згинатись „під вагою пісні і лайки”, „розчинятись у власній тіні”, серед „дороги снігів” нахилятися до квітки, пташки, метелика, бо „хтось плаче на моєму плечі”. Проникливий читач, безперечно, вже здогадався, що оперую я власне метафорами Екіма Ванчі, котрий, як і йдеться істинному мистцеві слова, заповзявся спинити прогресуючий на початку третього тисячоліття апокаліпсис людського духу, коли „зірки в темряві ризикують втратити свою світлість”, і „на воді в яку я вірив син (ой!ой!) вже не проходить...” Це далєбі не проста місія: вірити й навчати своїй вірі інших, настільки не проста, що час від часу доводиться кликати на підмогу закроєну на антитезі риторичу: „не знати чи поет жінка чи мужчина не знати чи пропавший чи врятований писати чи хай пишуть?..” Та „не писати” нашому поетові вже не дано – він змушений, наче Спаситель, нагодувати всіх страждущих, себто пересичених духовним ерзацом, „однісінькою хлібиною” справжності, хоча й „святі терплять в іконах” і „жодний корабель не з'являється на горизонті”...

Такий він (до кінця не розгаданий), Екім Ванця, у своїх простих і суворих, наче у первісних християн, життєвських, поетичних візіях та інтроспекціях, надскладних просякненнях у позаземні, зачинені для звичайних смертних, виміри, де все, що відбувається (чи не відбудеться ніколи) підживлює суть його творчої уяви. І все ж він над усе – тлінний, земний, марамороський. У сугестивних творіннях Ванчі, навіть у тих, де темінь, здавалось би, всепоглинаюча і всеможна, багато „розсіяного” світла, простору і руху в ньому, а якщо й переважає статика, то вона ось-ось вибухне нещадною динамікою чорно-білих графік Дюрера, правда, на марамороський лад, бо „в горах вже провидняється”... Зі свого потойбіччя, себто з України, я зазираю серцем за звичні голгофи верхів, за мереживну стіну притисянських верб і бачу не тільки корінь і крону румунського постмодернізму, але й глибинні символи, зроджені цією езотеричною землею: натружене місто, що „відпочиває мов факел просльозуючись в мовчанні”, різьблене з вечірнього мармуру село Ненешти, де під сідлами закосичених коней сховані не лише фольклорні таємниці; чую скрик мудрого, з прадавньої казки, ворона над прозорими везами фантасмагоричних дзвіниць, і найголовніше: кроки поета з бородою біблійного пророка „в тіні книжок” і його характерний голос, що скапає у вечоровій (а може, ранковій) молитві: „говори прошу говори! слово вже близько...”

І собі слухняно повторюю поетові медитації („які то води! які то птахи! які то дівиці козаче!”), щоб утвердитись у власній вірі (та молодості) і знову піти по зеленій гострій габі...

■ **Василь КУХТА** (Україна)

ЗМІСТ

Павло РОМАНЮК: <i>Замок поета</i>	/ 7
У ЗИМОВОМУ ОДЯЗІ	/ 9
ЗМІЯ ВАГІТНА ЧАСОМ	/ 10
НЕ МОЖУ СКАЗАТИ ЩО Я...	/ 11
КАРА ВІД ЗАБУТТЯ	/ 12
ПРО ТЕ'ЯК МИ НАВЧИЛИСЬ ВІДПОЧИВАТИ	/ 13
САМІТНЕ МІСТО	/ 15
КНИЖКА ДЛЯ ЗАСИНАННЯ	/ 16
ІНКОЛИ МОЖНА ПРИЙНЯТИ ДЕЯКІ ПОРАДИ	/ 17
ЧУЖИЙ САМІТНИЙ ОКЕАН	/ 19
ПЕРЕКРУЧЕНИЙ СТАН ОБМІНУ ДУМОК	/ 20
НІЧ НА ТРОТУАРІ	/ 21
НАРОДИВСЯ РАЗОМ З ТОБОЮ	/ 22
ПІСЛЯ ПОДІЙ	/ 23
З СОНЦЕМ В ОЧАХ	/ 24
ВХОДИ В ДЗЕРКАЛО	/ 25
ПІДРОБЛЕНИЙ ГОДИННИК	/ 26
ВЕЧІР В КОМПАНІЇ ПАНІ	/ 27
КОМПЛЕКС «дон хуан»	/ 28
НІЧ ЯКА НЕ КІНЧАЄТЬСЯ РАЗОМ З...	/ 29
ПОЧАТОК	/ 30
СОНЕТ ЗАХОВАНИЙ В НЕСПОКОЇ ДНЯ	/ 31
СОН-ПОЕМА ЩО ЩЕ НЕ ПРИСНИЛАСЬ	/ 32
ІНКОЛИ НІЧ ЗАЛИШАЄ ПОЗА СОБОЮ...	/ 33
ПРИДАВЛЕНА КАМІННЯМ ПАДЕ НА...	/ 34
ПРОХАННЯ ВПИСАТИСЯ В ОСІНЬ...	/ 35

ВЧОРА КОЛО ЖОВТНЕВОЇ НОЧІ / 36
ПРИНАЛЕЖНОСТІ / 37
СТАН / 38
СИРОТА / 39
ГІСТЬ / 40
ПОЕМА ЩЕ НЕ ЗБУТОГО СНУ / 41
СОНЕТ ЗАХОВАНИЙ В НЕСПОКІЙ ДНЯ / 42
НЕ ЙДИ ЗАКРИВШИ ДВЕРІ ЗА СОБОЮ / 43
ЗАВЖДИ – НІЩО / 44
ДОРОГА ПРИСВЯЧЕНА ВОДІ І ЗЕВСУ / 45
ПУБЛІЧНА ДІЛЯНКА / 46
ПЕРЕД ПЕРЕСЕЛЕННЯМ / 53
ДАРЕМНИЙ РОЗМІР КРИЛА / 56
ДІАЛОГ НА ТЕМУ ДІАЛОГУ / 58
НІЧЧЮ – НІЧОГО / 59
ІНКОЛИ НІЧ ЗАЛИШАЄ НАДВОРІ... / 60
ПОЕМА / 61
САМІТНЕ МІСТО / 62
ЖИТЛО / 63
МОЖЛИВО ЩО СОН ПІДНЯВ ТВОЇ ДОЛОНІ / 64
ІМПРОВІЗАЦІЯ У ВІКНІ ОДНОГО... / 65
ПО ТОЙ БІК ДЕРЕВИНИ ХРЕСТА / 66
ЦЕЙ ТИЖДЕНЬ ЗУПИНИВСЯ КОЛО МАЯКА / 68
СПОГАДИ В ПОДВІЙНОМУ Ч / 69
ЧОЛОВІК НА СХОДАХ ТІНІ / 70
МОВЧАЗНИЙ ПЛАЧ / 71
ТАМ ДЕ ТІНЬ / 72
ХУСТИНКА ЖАЛОБИ / 73
КОЛИСЬ-ТО – ЧАС... / 74
ТАК ЯК СВІТЛО / 75

НЕ ВІДЇЗДЖАЙ ЦІЄЇ НОЧІ / 76
ТАНЕЦЬ / 77
БОЯТИСЬ ПОЕМИ / 78
УГОДА. ФАЛЬШИВА. ПРО ТВЕРДЖЕННЯ... / 79
НЕ УСКЛАДНЮЙ РОЗБУРХАННЯ / 80
ХИМЕРНЕ БАЖАННЯ / 81
ХИМЕРА / 82
Василь КУХТА (Україна): ...СИН ПІДЕ ПО ВОДІ / 83

Видана: 2007
